

Warszawa, 18-09-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.510.981.2018.MA

Pan

Waldemar Żurek

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w moim zainteresowaniu znajduje się problematyka dotycząca instytucji tzw. małego świadka koronnego, ujęta w art. 60 § 3 i 4 k.k.¹. Analiza wskazanego zagadnienia została zainicjowana przez mojego poprzednika w kolejnych wystąpieniach skierowanych do Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, w szczególności w pismach z dnia 18 listopada 2019 r., 31 maja 2020 r. i 18 grudnia 2020 r., zawierających wnioski o dokonanie analizy instytucji tzw. małego świadka koronnego i podjęcie odpowiednich zmian legislacyjnych w tym zakresie. Pomimo ponowienia tych postulatów także przeze mnie w wystąpieniu z dnia 4 września 2024 r., nie uzyskałem oczekiwanej odpowiedzi na wskazane wątpliwości, także w aspekcie ważnych wątków natury konstytucyjnej i związanej z nimi odpowiedzialności karnej. Kopię tego wystąpienia przedstawiam uprzejmie w załączeniu.

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383; dalej: k.k.).

Konieczność podjęcia inicjatywy w tym zakresie wyłoniła się na tle spraw, w których wyroki skazujące opierały się jedynie na podstawie dowodu z zeznań tzw. małego świadka koronnego. Dodatkowo ta problematyka została naświetlona podczas zorganizowanej w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich konferencji naukowej pt. „Instytucja małego świadka koronnego - praktyka, kontrowersje, wyzwania” z dnia 6 grudnia 2018 r., poprzedzającej ją kwerendy sądowej oraz w treści monografii pokonferencyjnej obejmującej praktyczne kwestie związane z oceną wyjaśnień składanych przez tzw. małych świadków koronnych, w tym ich wiarygodności i oceny mocy dowodowej, możliwości weryfikacji składanych depozycji przez obronę czy egzekwowania nielojalności procesowej beneficjentów instytucji opisanej w art. 60 § 3 i 4 k.k.². Wymieniona monografia, wydana nakładem wydawnictwa Biura Rzecznika Praw Obywatelskich została również przesłana w dniu 25 stycznia 2021 r. m.in. do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, celem wykorzystania w ramach podejmowanych inicjatyw legislacyjnych.

Mam na uwadze, że pewne zmiany w obszarze art. 60 k.k. zostały zaproponowane w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, ozn. UD153, znajdującej się na stronie Rządowego Centrum Legislacyjnego³, do których przedłożyłem stosowne uwagi w opinii z dnia 25 listopada 2024 r.⁴. Jednak w obecnie procedowanym rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, ozn. drukiem sejmowym nr 1600⁵, zmiany te zostały zawężone i ograniczają się wyłącznie do przywrócenia brzmienia art. 60 § 3 k.k. sprzed dnia wejścia w życie art. 1 pkt 18 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600), tj. dnia 1

² <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/konferencja-instytucja-malego-swiadka-koronnego> (dostęp: 14 sierpnia 2024 r.). Zob. M. Hara, M. Mrowicki (red.), *Instytucja „małego świadka koronnego” – praktyka, kontrowersje, wyzwania*, Warszawa 2020, *passim*.

³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12390959/katalog/13091021#13091021> (dostęp: 10.09.2025 r.).

⁴ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-prawo-karne-projekt-opinia> (dostęp: 10.09.2025 r.).

⁵ Druk nr 1600 - Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (dostęp: 9.09.2025 r.).

października 2023 r. Projekt zakłada usunięcie uzależnienia decyzji sądu w zakresie zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary od uprzedniego wniosku prokuratora, co także w moich wystąpieniach było podnoszone jako budzące wątpliwości z punktu widzenia zasad podziału władzy, tj. art. 10 ust. 1 w związku z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP⁶.

Należy jednak wyraźnie podkreślić, że te projektowane zmiany nie odpowiadają nadal na szereg innych, zgłaszanych przeze mnie postulatów. W tym zakresie, oprócz konieczności usunięcia problemów, jakie zrodziła ostatnia nowelizacja z 2022 r. należy jeszcze zwrócić uwagę na następujące zagadnienia: systemowego ujednolicenia dobrodziejstw w zakresie odpowiedzialności karnej wobec tzw. małego świadka koronnego, zapewnienia obligatoryjnego nagrywania przesłuchań z udziałem tzw. małego świadka koronnego, efektywnego egzekwowania współpracy przez tzw. małego świadka koronnego na etapie sądowym pod rygorem utraty statusu procesowego czy wznowienia postępowania na podstawie art. 540a k.p.k.⁷, wprowadzenia negatywnych przesłanek uniemożliwiających uzyskanie statusu tzw. małego świadka koronnego, zapewnienie egzekwowania instytucji przewidzianych w art. 434 § 4 i art. 540a k.p.k., czy w końcu wprowadzenie rejestracji przez sądy danych dotyczących udziału tzw. „małego świadka koronnego” w postępowaniu karnym. Szersze odniesienie i uzasadnienie powyższych postulatów znajduje się w moim wystąpieniu z dnia 4 września 2024 r., które przesyłam w załączeniu.

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.; dalej: Konstytucja RP). Zob. wystąpienie generalne Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 30 września 2021 r., II.510.1043.2021.PZ. https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2021-10/Do_MS_Kodeks_karny_opinia_30.09.2021.pdf (dostęp: 9.09.2025 r.); wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich do Przewodniczących Komisji Senatu RP z dnia 15 lipca 2022 r., II.510.1043.2021.PZ https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-07/Do_Senatu_kodeks_karny_uwagi_15.07.2022.pdf (dostęp: 9.09.2025 r.).

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm.; dalej: k.p.k.).

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁸, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie pełnej analizy wskazanych w wystąpieniu z dnia 4 września 2024 r. problemów i rozważenie zainicjowania działań legislacyjnych w tym zakresie.

Będę także wdzięczny za poinformowanie mnie o stanowisku Pana Ministra zajęтым w tej materii.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załącznik:

1. Wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 4 września 2024 r.

Do wiadomości:

- Pan Poseł Marek Ast Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Sejmu RP (ePUAP);
- Pan Senator Krzysztof Kwiatkowski Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP (ePUAP).

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 z późn. zm.